

Ur Allmänningsavvittringsrättens i Jämtlands läns protokoll 1778:

År 1778 den 6 juli, sedan behörig besigtning i wederbörandes närwaro skjedt på en del af Renå kronojord, blef följande synebeskrifning derå författad:

Dragonerne Lars Strandberg och Erick Näsström, som wid Hammerdals wähllofl: häradsrätt förleden januarii månad sökt tilstånd uptaga nytt hemman på detta afradsländ, och egenteligen å det ställe deraf, som wid sjön Öfwerwatnet wore liggande, berättade nu, det länsmannen Fredenberg, som den 15 och 16 sidstledne junii syn hållit, ei kunnat förmås at syna det af dem upsökta och anwista stället, utan besigtigat ett annat längre wästerut til wid pass en fjärdedels mil ifrån det rätta, hwarföre de ei eller wilja antaga hwarken det af honom besigtigade bygnings- och åkerfältet, som ock skal wara otjänligt, eller den deröfwer gjorda synen, utan anhålla om rättens utsyning och laglikmactiga åtgärd.

Allmänningsafwittringsrätten, som likmäktigt 2§ i 1770 års kongl. instruction äger at utsyna nybyggen och nödigt utrymme dertil afrösa, besigtigade begge dessa ställen, då Strandberg sjelf, och Näsströms laga fullmäktig Dragonen Jöns Strömstedt anwista på norra sidan om det så kallade Öfwerwatnet straxt österom Storflobäcken en backhögd, bewäxt med gran och löfträn, samt någon tall, hwarest de sjelfwa sedt sig före at kunna nytt hemman uptaga. Denna backe war någorlunda jämn ofwanuppå, men lutande til alla kanter, hwarföre der ei eller syntes några kjällor eller watudrag, efwen som der war mästedels stenfri, så frammt måssa och ljung, som öfwertäkte backen, ei bortgjömde stenarne, och bestod deaf en widd til wid pass fem eller sex tunnors utsädesrymd på jordmohn öfweralt af sandblandad mojord eller så kallad rödmjåla, med litet hwitmjåla jord ofwan uppå med fast och stadig botn af samma slag öfwer en half alns djup, eller så långt plojen kan jorden widröra, hwarefter ej eller annat förmärkas kunde.

Ifrån sjön, som på södra kanten stöter intil denna tract gifwas fria wäderdrag, samt på de öfriga sidorne kan efwen wara friare luft, när skogen afrödjas, men på norra sidan är en odugelig och med djup måssa öfwerdragen flo, samt åter der norrom någon slått kallad Storflon, som Öns byemän nu nyttja, från hwilka sumpiga tracter någon kjöld genom kalla dunster kan befaras; warandes i anseende til dessa floars och dermed sammanhängande floredders widd, öfwer nybyggessökandernas förmåga, at tilräckelig utdikning derå gjöra, när sjelfwa floarne, som på en half alns djup ei ägde nyttigare jordart, än brun och förskjämmd måssa, samt der nederom på en och en half alns djup blöt äfje- eller kjärrjord, ändå ei kunde gifwa förhoppning om ersättning genom gräswäxt.

Rätten sökte wäl at härstädes finna någon dugelig plats til hårdwallsslått, men såg ei, utom andre så kallade råkar eller dälder annat tilfälle dertil, än på den wästra sidan emellan den nämnda Storflobäcken och bygningsplatsen, hwarest är sidländt och lutande neder emot sjön, så at dikning der kan anställas på jordmohn, som består af swart dugelig myrjord och stenklapur til botn; dock är ock detta stycke nu bewäxt med stor granskog.

Af de starr- och hästfoderslåtter, den före berörde läns- och nämndemannasyn omtalar, wilja sökanderna sig betjäna, ehuru de ligga långt härifrån dels på den södra och dels på den wästra sidan om sjön.

Det andra stället är i det mästa af den beskaffenhet, som läns- och nämndemannasynen wisar, med den tilläggning, at det är til större delen liggande på berg, i synnerhet på den södra sidan neder emot sjön, hwarest bergskanten nog tydeligen wisar sig, då den är så hög och bratt, at kjörsslor ei kunna der förrättas annanstädes än wid den östra änden, som ändå stupar nog mycket emot sjön.

Utän dess finnas detta ställe i jämnförelse mot den förra wara mindre, mera stembundet ofwanuppå, samt äga magrare jordmohn nemnl. ett qwarter eller djupare hwitmjåla jord, innan den sandblandade rödmjåla jorden träffas. Här kunde icke eller ses någon lägenhet til dugelig

hårdwallsslått, om icke med tiden någon upodling dertil verkställes wid Ribäcken och der warande myrslätter.

Uppå de här utanförewarande holmar, sågs jorden wara mager och af sten beswärad, men skulle kunna genom någon gjödsel och jordblandning bringas at bära säd, särdeles råg, emedan sanden här war rådande.

På intetdera af desse ställen syntes gräsbetet fördelaktigt nära intil, men berättades wara dugligt längre bort; dock woro här andra nödige skogsfång, förutan furutimmer.

Denna tract af Renå kronojord innehafwas af Espnäsmannen Erik Göransson som ei war tilstådes, och hade herr landtmätaren Biur samma tract ei eller affattadt och på charta lagt, så rätten måste i den delen sakna nödig kunskap, och wille kronofullmägtigen, i anseende dertil, innehålla med sitt yttrande i saken intil des hela afradslandet blefwe på charta wederbörligen uptagit, men begjärde, at sådant ofördröjeligen denna sommar skje må, på det så wäl Kongl. Majjts och kronan, som wederbörande byemän och sökande måge komma til utnjutande af sina andelar: förmodandes, at Espnäsmannen, som efter 1666 års afradsbref och der utsatte märkeswisning wore från afradslandet lageliga skild, ei skal kunna med sina ägor gjöra någon widlöftighet i den återstående affattningen.

Resolwerades

Som herr landtmätaren Biurs til Kongl. Majjts befallningshafwande i lähnet afgifwa redogjörelse för 1776 och 1777 årens mätningsskyldigheter för målet, det Öns bys och Renå kronojorden blifwit behörigen affattade och på charta lagde, samt domaren derföre sett sig föranlåten afwittring derå företaga, men det nu befinnes, som landtmätaren Biur ock sjelf medgifwit, at en del af samma kronoafradsland til mätning och affattning icke uptegen är; fördenskull lemnades bemälte landtmätare, at så tidigt fullborda mätningen och förfärdiga chartan deröfwer, at rätten icke vidare hindrad warder, utan må kunna nästa höst detta afwittringsmål afgjöra, i annan händelse warder han i om uppehåll och kostnad förorsakas, sjelf derföre ansvarig.

År och dagar föreskrefne. På allmänningafwittringsrättens wägnar
CurtMag. Vasell.

Kommentar:

Det här utsynta nybyggesstället blev också det som upptogs 1779. Storflobäcken är den bäck som rinner i dalgången mitt i byn. Numera har den dock betydligt mindre vattenflöde eftersom man vid krondikningarna ledde vattnet från de stora myrarna väster om byn så att de fick sin avrinning norr om byn i Millestbäcken.

Mats Göransson i juli 2015